

**Шілде айының Адал азамат біртұтас тәрбие бағдарламасы
негізінде жасалған картотека**

Ұлттық құндылықты дамыту

Ұлттық құндылық

Тақырыбы: «Қонақ күту – қазақтың дарқан дәстүрі»

Міндеті: Балаларды қазақ халқының қонақжайлық дәстүрімен таныстыру, үлкенді сыйлауға, ізеттілікке және ұлттық құндылықтарды құрметтеуге тәрбиелеу.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші балаларды киіз үй бұрышына жинап, қазақ халқының қонақ күту дәстүрі туралы әңгімелейді. Балаларға дастарқандағы ұлттық тағамдардың суреттері көрсетіліп, олардың атауы қайталанады. Кейін «Қонақ күту» сюжетті-рөлдік ойыны ұйымдастырылады. Балалардың бірі – үй иесі, бірі – қонақ болады. Үй иесі қонақты жылы қарсы алып, орын ұсынып, амандасады, ал қонақ алғысын білдіреді.

Қарымдақ сауаттылық

Тақырыбы: «Дүкенге барамыз»

Міндеті: Балаларға ақша, сатып алу, үнемдеу туралы қарапайым түсінік қалыптастыру, ұқыптылыққа тәрбиелеу.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші ойыншық ақша мен түрлі тауарларды (жеміс, көкөніс, ойыншықтар) дайындайды. «Дүкен» сюжетті-рөлдік ойыны өткізіледі. Бір бала – сатушы, қалғандары – сатып алушылар. Балалар қажетті затты таңдап, ойыншық ақшамен төлейді. Тәрбиеші «Қажетті затты ғана сатып аламыз», «Ақшаны орынсыз жұмсамау керек» деген түсініктерді ойын барысында бекітеді.

Құқықтық сауаттылық

Тақырыбы: «Менің құқығым және міндетім»

Міндеті: Балаларға өз құқықтары мен қарапайым міндеттері туралы түсінік беру, бір-бірін сыйлауға тәрбиелеу.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші балалармен бірге суреттерді қарап, «Баланың ойнауға, білім алуға, демалуға құқығы бар» деген түсініктерді талқылайды. Кейін «Дұрыс – бұрыс» ойыны өткізіледі. Тәрбиеші әртүрлі жағдаяттарды айтады: «Досының ойыншығын сұрамай алды», «Ойыннан кейін ойыншығын жинады», «Досына көмектесті». Балалар дұрыс әрекетке қол шапалақтап, бұрыс әрекетке түсіндірме береді.

Өнегелі минут

Тақырыбы: «Жақсылық жасаудан жалықпа»

Міндеті: Балалардың бойында мейірімділік, қамқорлық, достық қасиеттерін қалыптастыру.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші «Жақсылық жасаған бала» туралы қысқа әңгімені оқып береді. Әңгімеден кейін балаларға «Сен бүгін қандай жақсы іс жасадың?», «Досыңа қалай көмектесер едің?» деген сұрақтар қойылады. Кейін «Жүректен жүрекке» ойыны ұйымдастырылады. Балалар жүрекше ойыншығын бір-біріне ұсынып, жылы сөздер мен тілектер айтады.

Тазарихе жасау

Тақырыбы: «Су таза ма?»

Міндеті: Балалардың зерттеушілік қабілеттерін дамыту, судың қасиеттері туралы білімдерін кеңейту.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші мөлдір су мен лай суды балаларға көрсетеді. Балалар екі ыдысты салыстырып, айырмашылығын айтады. Кейін сүзгі қағазы немесе дәке арқылы лай суды сүзу тәжірибесі жасалады. Балалар судың біршама тазаланғанын байқап, суды ластамау және үнемдеу туралы қорытынды жасайды.

Ұлттық құндылық

Тақырыбы: «Ұлттық ойын – ұлт мұрасы»

Міндеті: Балаларды қазақтың ұлттық ойындарымен таныстыру, ептілікке, ұйымшылдыққа тәрбиелеу және ұлттық құндылықтарға қызығушылығын арттыру.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші балаларға асық, тақия, орамал сияқты ұлттық ойын құралдарын көрсетіп, олардың қолданылуы туралы әңгімелейді. Кейін «Ханталапай» ойыны ұйымдастырылады. Балалар шашылған асықтарды белгі бойынша жылдам жинайды. Ойын соңында асықтарды түстеріне және көлеміне қарай сұрыптап, санайды. Тәрбиеші ұлттық ойындардың балаларды шапшаңдыққа, достыққа тәрбиелейтінін түсіндіреді.

Қаржылық сауаттылық

Тақырыбы: «Үнемдей білейік»

Міндеті: Балаларға заттарды ұқыпты пайдалану, артық шығын жасамау, үнемдеудің маңызын түсіндіру.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші балаларға қарындаш, қағаз, су, ойыншықтардың суреттерін көрсетіп, оларды қалай үнемдеу керектігі туралы әңгімелейді. Кейін «Не дұрыс?» ойыны өткізіледі. Балалар екі суретті салыстырады: бірінде бала суды босқа ағызып тұр, екіншісінде суды үнемдеп пайдаланып тұр. Балалар дұрыс әрекетті тандап, себебін түсіндіреді.

Құқықтық сауаттылық

Тақырыбы: «Қауіпсіз ойын»

Міндеті: Балалардың қауіпсіз мінез-құлық ережелері туралы білімдерін қалыптастыру, өзіне және өзгелерге жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші түрлі жағдаяттар бейнеленген суреттерді көрсетеді. Балалар қай әрекеттің қауіпсіз екенін анықтайды. Кейін «Бағдаршам» ойыны өткізіледі. Жасыл түс көрсетілгенде балалар жүреді, сары түсте тоқтауға дайындалады, қызыл түсте тоқтайды. Ойын барысында көшеде және ойын алаңында сақталатын қарапайым қауіпсіздік ережелері бекітіледі.

Әдепті мінез

Тақырыбы: «Сәлем – сөздің анасы»

Міндеті: Балаларды әдептілікке, үлкенді құрметтеуге, ізетті қарым-қатынас жасауға тәрбиелеу.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші амандасудың маңызы туралы қысқаша әңгімелейді. Балалармен бірге «Қайырлы таң!», «Сәлеметсіз бе?», «Сау болыңыз!» сияқты сыпайы сөздер қайталанатын. Кейін «Әдепті

бала» рөлдік ойыны өткізіледі. Балалар қонақпен кездесуді, үлкендермен амандасуды және қоштасуды сахналайды.

Тәжірибе жасау

Тақырыбы: «Ауа бар ма?»

Міндеті: Балалардың ауа туралы қарапайым түсініктерін қалыптастыру, зерттеу қызығушылығын дамыту.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші бос стаканды төңкеріп суға батырады. Балалар стаканға су кірмегенін бақылайды. Кейін стаканды сәл қисайтып, ауа көпіршіктерінің шыққанын көреді. Балалар ауа көзге көрінбесе де, барлық жерде болатынын түсінеді. Тәжірибе соңында балалар шарды үрлеп, оның ауа арқылы үлкейетінін бақылайды.

Ұлттық құндылық

Тақырыбы: «Бесік – қасиетті мұра»

Міндеті: Балаларды қазақ халқының салт-дәстүрлерімен таныстыру, үлкенді құрметтеуге және ұлттық мұраға қызығушылықтарын арттыру.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші бесіктің суретін немесе макетін көрсетіп, оның ерекшелігі туралы әңгімелейді. «Бесікке бөлеу» дәстүрімен таныстырып, бесік жырын тыңдатады. Кейін балалар қуыршақты бесікке бөлеп көреді және «Әлди-әлди» ойынын ойнайды.

Құқықтық сауаттылық

Тақырыбы: «Менің қауіпсіз мекенім»

Міндеті: Балаларға балабақшадағы қауіпсіздік ережелерін үйрету, өз әрекетіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші балабақшадағы түрлі орындардың суреттерін көрсетеді. Балалар қай жерде қалай жүру керектігін айтады. Кейін «Дұрыс әрекетті таңда» ойыны өткізіліп, балалар қауіпсіз және қауіпті әрекеттерді ажыратады.

Өнегелі минут

Тақырыбы: «Рақмет айту – жақсы әдет»

Міндеті: Балаларды алғыс айтуға, сыйластыққа және кішіпейілділікке тәрбиелеу.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші балаларға күнделікті өмірде «Рақмет», «Өтінемін» сөздерінің қолданылуын түсіндіреді. Кейін «Жылы сөз сыйлайық» ойыны өткізіліп, әр бала қасындағы досына алғыс немесе жылы тілек айтады.

Тәжірибе жасау

Тақырыбы: «Түс қалай өзгереді?»

Міндеті: Балалардың түстер туралы білімдерін кеңейту, тәжірибе жасауға қызығушылықтарын дамыту.

Іс-әрекет барысы:

Балалар мөлдір стакандардағы қызыл, көк және сары боялған суды араластырады. Қандай жаңа түстер пайда болғанын бақылайды. Әр бала өз тәжірибесін айтып, алған нәтижесін басқалармен салыстырады.

Ұлттық құндылық

Тақырыбы: «Домбыра – ұлттық мұра»

Міндеті: Балаларды қазақ халқының ұлттық аспабы – домбырамен таныстыру, ұлттық өнерге қызығушылығын арттыру.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші балаларға домбыраны көрсетіп, оның бөліктерін (шанағы, мойны, ішеті) таныстырады. Күй тыңдатып, күйдің көңіл күйге әсері туралы әңгімелейді. Кейін «Күйді тыңдап тап» ойыны ұйымдастырылады. Балалар әуеннің баяу немесе жылдам орындалғанын ажыратып, өз әсерлерін айтады. Сонында балалар қағаздан қиылған домбыра бөліктерін құрастырады.

Қаржылық сауаттылық

Тақырыбы: «Артық пен қажетті»

Міндеті: Балаларды қажетті және қажетсіз заттарды ажырата білуге, саналы таңдау жасауға үйрету.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші балаларға азық-түлік, киім, ойыншық және тәттілердің суреттерін ұсынады. «Егер дүкенге барсақ, алдымен нені сатып аламыз?» ойыны өткізіледі. Балалар қажетті заттарды себетке салып, таңдау себептерін түсіндіреді. Тәрбиеші ақшаны ең алдымен қажетті дүниелерге жұмсау керектігін түсіндіреді.

Құқықтық сауаттылық

Тақырыбы: «Біз ережені сақтаймыз»

Міндеті: Балалардың қоғамдық орындардағы тәртіп ережелері туралы білімдерін қалыптастыру.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші «Балабақшада», «Кітапханада», «Дүкенде» бейнеленген суреттерді көрсетеді. Балалар әр жерде өзін қалай ұстау керектігін айтады. Кейін «Дұрыс па, бұрыс па?» ойыны ұйымдастырылады. Балалар жағдаяттарды тыңдап, дұрыс әрекетті таңдайды және өз пікірлерін білдіреді.

Өнегелі минут

Тақырыбы: «Көмек көрсету – игі іс»

Міндеті: Балалардың қамқорлық, жанашырлық, өзара көмек көрсету дағдыларын қалыптастыру.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші «Кішкентай көмекші» туралы қысқа әңгіме оқиды. Кейін балалармен «Егер досың құлап қалса не істейсің?», «Үлкендерге қалай көмектесуге болады?» деген сұрақтар талқыланады. Сонында «Көмекшілер» рөлдік ойыны ұйымдастырылып, балалар түрлі жағдаяттарды сахналайды.

Тәжірибе жасау

Тақырыбы: «Не батады, не жүзеді?»

Міндеті: Балалардың заттардың қасиеттері туралы түсініктерін кеңейту, зерттеу дағдыларын дамыту.

Іс-әрекет барысы:

Балаларға су құйылған ыдыс, тас, ағаш, пластмасса, жапырақ, қағаз ұсынылады. Балалар әр

затты суға салып, оның бататынын немесе жүзетінін бақылайды. Нәтижесін салыстырып, өз ойларын айтады.

Ұлттық құндылық

Тақырыбы: «Ұлттық киім – ұлттық сән»

Міндеті: Балаларды қазақтың ұлттық киімдерімен таныстыру, ұлттық мәдениетке қызығушылықтарын қалыптастыру.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші ұлттық киімдердің суреттерін көрсетіп, олардың атауларын атайды. Балалар қыз бала мен ұл баланың ұлттық киімдерін салыстырады. Кейін «Кім дұрыс киіндіреді?» ойыны өткізіліп, балалар қуыршақтарды ұлттық киім элементтерімен безендіреді.

Қаржылық сауаттылық

Тақырыбы: «Ұқыпты бала»

Міндеті: Балалардың заттарды күтіп ұстау арқылы отбасы бюджетін үнемдеуге болатынын түсіндіру.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші балаларға бүтін және сынған ойыншықтарды көрсетеді. Балалар оларды салыстырып, ойыншықтарды қалай күтіп ұстау керектігін айтады. Кейін «Затты орнына қой» ойыны өткізіліп, балалар барлық заттарды ретімен орналастырады.

Құқықтық сауаттылық

Тақырыбы: «Менің есімім бар»

Міндеті: Балаларға өзінің аты-жөнін білуге, өзін таныстыра білуге және жеке басын құрметтеуге үйрету.

Іс-әрекет барысы:

Әр бала өз аты-жөнін айтып таныстырады. Кейін «Өзіңді таныстыр» ойыны ұйымдастырылады. Балалар бір-бірімен амандасып, өз есімдерін айтып, достарымен танысады. Тәрбиеші әр адамның есімі ерекше екенін түсіндіреді.

Өнегелі минут

Тақырыбы: «Таза болсаң – сүйкімдісің»

Міндеті: Балаларды тазалық сақтауға, ұқыптылыққа және өзін күтуге тәрбиелеу.

Іс-әрекет барысы:

Тәрбиеші тазалық туралы қысқа әңгіме айтып береді. Кейін балалар «Не қажет?» ойынын ойнайды. Балаларға сабын, тіс щеткасы, сүлгі, тарақ суреттері ұсынылып, олардың не үшін қажет екенін айтады. Соңында тазалық сақтау ережелері қайталанады.